

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת יומא

פרשת שמות דפים לו - מג

דרך ישרה תמצית הדף

דף לו- לו

*הסמיכה והודוי. *הזכרו לשבת.

א. הסמיכה והודוי 1. צפון העזרה לר"י ברבי יהודה מקיר המזבח הצפוני עד כותל העזרה וכנגד כל המזבח, לר"א בר"ש אף בין האולם ולמזבח, ולרבי אף מקום דריסת רגלי הכהנים וישראל ולכו"ע מן החליפות ולפנים פסול. ופרו של אהרן עמד בין האולם ולמזבח ואתיא אף כרבי ועמד שם משום חולשא דכה"ג, ולמסקנא כבין האולם ולמזבח כראב"י שכל המזבח בדרום. 2. ראשו של הפר היה לכוון דרום שמא ירביץ גללים, ומעקם את הראש למערב, והתודה על חטאיו. 3. הודוי בעולה לריה"ג עוון לקט שכחה ופאה ולר"ע על עשה ול"ת שניתק לעשה, ופלוגתיהו לרבי ירמיה האם לוקין על לאו שכתוב עשה אחריו אך לא ניתק אליו כגון לאו דנבילה, ולאביי פליגי האם תעזוב משמע מעיקרא או דאתי לנתקו לעשה. 4. סדר הודוי לר"מ עויתי פשעתי חטאתי כמו שנאמר גבי שעיר המשתלח ותפילת משה רבינו, ולחכמים אומר חטאתי עויתי פשעתי וכמו שאמרו שלמה ודניאל וכן הלכה, ומשה רבינו אמר נושא עוון לבקש שהזדונות ייעשו כזכויות. 5. וכפר זהו בכפרת דברים בגז"ש משעיר המשתלח, ואין ללמוד משעיר הנעשה בפנים שכפרתו בדמים שהרי עדיין לא נשחט הפר. 6. אומר אנא דילפינן מחורב ובשם מעגלה ערופה, וקשיא נימא בעגלה ערופה נמי אנא, קשיא. 7. כאשר אומר את שם ה' עונים אחריו ברוך שם, שנאמר כי שם ה' אקרא או זכר צדיק לברכה.

ב.

הזכרו לשבח ונאמר עליהם זכר צדיק לברכה 1. גורלות משמע שעשויות מכל דבר וקמ"ל דא"צ דווקא זהב משא"כ הציץ ששם ה' כתוב עליו, נותנים על כל שעיר גורל אחד ולא שנים אותו הדבר ולא שם ועזאזל על כל אחד שנאמר גורל אחד לה', וגורלות משמע שיהיו שוים בחומר ובמראה, ובן גמלא עשה את הגורלות מאשכרוע והזכירוהו לשבת. 2. בן קטין עשה י"ב דדין לכיור כדי ששנים עשר הכהנים העסוקים בתמיד יוכלו לקדש את ידיהם ורגליהם בבת אחת, ואף עשה מוכני לכיור לשקעו כדי שמימו לא יפסלו בלינה. 3. מונבו המלך עשה מזהב את כל הידות הכנים והאוגנים של כלי יוה"כ, ולא עשה את הכלים עצמם מזהב דאיירי בסכינים ובקרדומות. 4. הילני המלכה אמו של מונבו עשתה נברשת של זהב שעל ידה ידעו מתי זריחת השמש ויקראו ק"ש בזמן, והיה לעם שבירושלים דאנשי משמר הקדימו ואנשי מעמד אחרו. וכן עשתה טבלא שפרשת סוטה כתובה עליה, ואיירי להו"א בראשי תיבות ולמסקנא בסירוגיין. 5. ניקנור נעשו ניסים לדלתותיו שהביא מאלכסנדריא ועמד עליהם נחשול שבים והטביעו את אחת הדלתות ולא הניח שיטילו את השניה וכאשר הגיעו לעכו

בצבצה מתחת הספינה או בריה שבים הקיאתה, וכל השערים שבמקדש נשתנו להיות של זהב חוץ משערי ניקנור מפני הנס או שנחשתן היתה מאירה כזהב.

צדק לה

*הזכרו לגנאי. *צדיק ורשע. הדרן!

א. הזכרו לגנאי ומ"ט 1. בית גרמו היו בקיאים במעשה לחם הפנים ולא רצו ללמד, וחכמים הביאו אומנים מאלכסנדריא ולא ידעו לרדות כמותן ומבפנים ופיתן היתה מתעפשת, וחכמים אמרו שה' עשה הכל לכבודו והחזירום למקומם והכפילו שכרם ומכאן שבמקומך יושיבוך, והטעם שלא לימדו שידעו שביהמ"ק יחרב ושמא יעשו כן בפני ע"ז, והזכירום לשבח שמעולם לא נמצאת פת נקיה ביד בניהם משום והייתם נקיים. 2. בית אבטינס לא רצו ללמד על מעשה הקטורת במעלה עשן שמתמר כמקל וחכמים הביאו אומנים ולא הצליחו ולבסוף החזירום וכפלו את שכרם ולא לימדו שמא יעשו כך לפני ע"ז, והזכירום לשבח שמעולם לא יצאה מבתיהם כלה מבושמת, ור"י אמר שכבוד ה' נשאר במקומו וכבודם נתמעט, ורבי יוחנן בן נורי קיבל מגילת סממנים מזקן אחד ומאז אסור לספר בגנותן. 3. הוגרס בן לוי ידע פרק בשיר שהניח אצבעו בין הנימין עד שאחיו הכהנים נזקרים בבת ראש לאחוריהם. 4. בן קמצר נטל ארבע קולמוסין וכתב את שם ה' בבת אחת ולא היתה לו תשובה מדוע לא לימד ואמרין שם רשעים ירקב.

ב.

צדיק ורשע 1. שם רשעים ירקב מעצמו שאין לקרוא על שמם וכן תעלה רקביבות, ודואג בן יוסף שהיתה אמו מודדתו בטפחים ונותנת משקלו זהב לביהמ"ק סופו שטבתו ואכלתו וזהו עוללי טיפוחים. 2. מצינו בתורה זכר צדיק לברכה שה' אמר המכסה אני מאברהם והוסיף שיהיה לגוי גדול ועצום, ושם רשעים ירקב שנאמר ויאהל עד סדום והוסיף שהיו רעים וחטאים לה' מאוד. 3. עובדיה הצדיק גר בין שני רשעים אחאב ואיזבל ולא למד ממעשיהם, ועשיו הרשע גר בין שני צדיקים יצחק ורבקה ולא למד מהם. 4. מברכת צדיקים אתה למד קללה לרשעים שאחרי שה' אומר על אברהם כי ידעתיו שצוה את בניו אומר צעקת סדום כי רבה, ומקללת רשעים אתה למד ברכה לצדיקים דלאחר שנאמר ואנשי סדום רעים וחטאים ה' דבר עם אברהם לאחר שלוט נפרד ממנו. 5. העולם נברא אפילו בשביל צדיק אחד שנאמר וירא אלוקים את האור כי טוב ואמרו צדיק כי טוב, והעולם מתקיים עבור צדיק אחד שנאמר וצדיק יסוד עולם. 6. המשכח דבר מתלמודו גורם גלות לבניו שנאמר אשכח בניך, ויורד מגדולתו שנאמר ואמאסך מכהן ל'. 7. אין צדיק נפטר מהעולם עד שנברא צדיק כמותו ועד שלא כבתה שמשו של עלי זרח שמואל הרמתי. 8. ה' ראה שהצדיקים מועטים ושתלן בכל דור. 9. רגלי חסידיו ישמור, כיון שיצאו רוב שנותיו של האדם ולא חטאו שוב אינו חוטא, וכן מי שניצל מעבירה פעמים. 10. אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן, הבא להטמא פותחין לו כמו המודד נפט שמוודד לעצמו, והבא להטהר מסייעין בידו וכמו הבא לקנות אפרסמון. 11. עבירה מטממת את לבו של האדם שנאמר ונטמתם במ וקרי ונטמטם, ואם מקדש את עצמו מעט מלמטה ובעוה"ז מקדשין אותו הרבה מלמעלה ובעוה"ב וכן איפכא.

הדרן עלך פרק פליטי!

פרק רביעי – טרף בקלפי

צדק לט- מ

*סדר הגורל. *בית המקדש.

א. סדר הגורל 1. הכה"ג טרף בקלפי, כדי שלא יכוון ע"מ שיצא של שם בימין כמו בימי שמעון הצדיק, לכן הקלפי החזיקה רק מקום לשתי ידיים. 2. היתה של חול כיון שלא עושים כלי שרת מעץ, ולא עבדינן של כסף או זהב דהתורה חסה על ממונם של ישראל. 3. משנתינו כר"ח סגן הכהנים דתפקיד

הסגן רק אם הכה"ג נפסל אבל הגורל נעשה ע"י שתי ידיו של הכה"ג, ואם של שם עלה בימינו הסגן אומר אישי כה"ג הגבה ימינך ואם עלה בשמאל ראש בית אב אומר הגבה שמאלך, ולרבי אליעזר נעשה ע"י ימינו של הסגן ואם של שם עלה בימינו של הסגן אז ראש בית אב אומר לכה"ג דבר מילך לומר לה' חטאת.

ב. בית המקדש 1. בארבעים השנים ששימש שמעון הצדיק היה תמיד גורל עולה בימין, לשון של זהורית הלבין, נר מערבי דולק, אש המערכה התגבר והביאו רק שני גזירי עצים למצוה, נשתלחה ברכה בעומר ושתי הלחם ולחם הפנים ואכלו כזית שבעו והותירו, ונכנס עמו לקה"ק זקן לבוש לבנים ויצא עמו ובשנה שנפטר היה לבוש שחורים ולא יצא עמו, ואחרי הרגל חלה שבעה ימים ומת ומאז הכהנים נמנעו מלברך בשם המפורש. 2. ארבעים שנה קודם החורבן הגורל לא עלה בימין, והלשון של זהורית לא הלבין, נר המערבי לא דלק ודלתות ההיכל נפתחו מאליהן עד שגער בהן רבן יוחנן בן זכאי ואמר להיכל מפני מה אתה מבעית עצמך. 3. ביהמ"ק נקרא לבנון על שמלבין עוונותיהם של ישראל, ונקרא יער על שלבלבו בו מגדים של זהב. 4. הקולות, הכה"ג הזכיר את שם המפורש עשר פעמים שלשה פעמים בכל אחד משלשת הוידויים ואחד בשעיר המשתלח ואמר את השם ונשמע קולו ביריחו מרחק עשר פרסאות, וציר דלתות ההיכל נשמע במרחק שמונה תחומי שבת. 5. מריח הקטורת עזים שבירחו התעטשו, נשים לא הוצרכו להתבשם ואפילו כלה שבירושלים לא הוצרכה להתקשט והריח נשאר מאות רבות של שנים בכתלי משכן שילה.

ג. לרבי ינאי עליית הגורל מעכבת אבל לא ההנחה ולרבי יוחנן אף העליה לא מעכבת, ומייתי דדעת רבי נחמיה שאם שינה בדברים הנעשים בבגדי לבן בחוץ פסול ולרבי יהודה כשר, ופלוגתייהו לל"ק אליבא דר"נ אי הגרלה היא עבודה אבל לר"י לכו"ע לא מעכבת ולל"ב לר"נ לכו"ע מעכבת ופליגי אליבא דר"י כיון דכתיב אשר עלה תרי זמני. והשמועות 1. מצוה להגריל ואם לא הגריל כשר, לל"ב תני מצוה להניח. 2. מצוה להגריל ולהתוודות ולר"ש אם לא הגריל כשר ואם לא התוודה פסול ואינו הנחה דלר"ש הגרלה אינה מעכבת, ומתריצין דר"ש לא ידע מאי קאמרי רבנן ואמר שחולק בין בהגרלה ובין בהנחה. 3. פר מעכב את השעיר והשעיר לא מעכב את הפר במתנות שבפנים, ולא איירי שהקדים במתנות דכתיב בהו חוקה אלא שהקדים מתנות הפר להגרלה ש"מ דלא מעכבת, ודחי אתי כר"ש שהגרלה אינה מעכבת או אף לר"י דווקא הסדר אינו מעכב אבל ההגרלה עצמה מעכבת, וכן פליגי אם הגריל ומת המשתלח קודם מתן דמים דלר"י ישפך הדם שנאמר וכלה מכפר את הקדש וזה כפרת דמים ולר"ש זו כפרת דברים. 4. בעו מר"ע עלה הגורל בשמאל מהו שיחזירו לימין ואמר אל תתנו מקום לצדיקים לרדות וקשיא הרי נקבע בשמאל, ודחי שרצו שיעביר את הגורל ואת השעיר לימין. 5. אשר עלה ילפינן כיון שעלה שוב אינו צריך וש"מ הגרלה מעכבא והנחה למצוה, ודחי שהו"א היתה שישאיר את הגורל עליו עד לשעת שחיטה. 6. ועשהו חטאת הגורל עושהו חטאת ולא קריאת השם, ואף דאיכא ק"ו מחטאת העוף דאף שלא קידש הגורל קידש השם ת"ל ועשהו חטאת וסתם סיפרא מני רבי יהודה, תיובתא דמ"ד לר"י הגרלה אינה מעכבת.

סוף דף מא

*זמן הקביעה. *הלשונות ושיעורם.

א. לרב חסדא שעת הקביעות בקינים לחטאת או לעולה היא או בלקיחת הבעלים או בעשיית הכהן שנאמר ולקח ועשה, והשמועות 1. מקום שלא קידש הגורל קידש השם, אמרינן דהילפותא משעת לקיחה או עשייה שאז קובע רק השם ולא הגורל אבל בשאר הזמנים אף קריאת השם לא קובעת. 2. מטמא מקדש עני שהפריש מעות לקינו והעשיר ואח"כ אמר אלו לחטאתו ואלו לעולתו יכול להוסיף

ולהביא את חובתו מדמי חטאתו ולא מדמי עולתו, ודחין דאיירי שכבר אמר משעת הפרשה שהרי ע"כ איירי שאמר בעניותו דאל"כ לא יוצא בקרבן עני לאחר שהתעשר, ולמ"ד שעשיר יוצא בקרבן עני מוקמינן שלקח פרידה אחת ואח"כ לוקח עוד פרידה לקרבנו השני.

ב. קשרו לשון של זהורית בראש שעיר המשתלח והעמידו כנגד בית שילוחו ולנשחט ג"כ קשרו לשון כנגד בית שחיטתו כדי שלא יתערב באחרים, ומייתי מהם סוגי הלשונות ושיעורם 1. של שעיר המשתלח צריך לחלקו ולכן בעי שיעור, ואמרינן דשיעורו משקל שני סלעים ולל"ב פליגי האם משקל עשרה זוז או שקל. 2. של פרה א"צ שיעור דא"צ חלוקה ואיכא מח' תנאים האם כורכן כדי שיהיה כובד משום דבעינן שיהיו באגודה אחת, שמשקלה עשר זוזים וי"א שקל. 3. לשון של מצורע משקלה שקל.

סדרה מב- מג

*שחיטת פרה ופרו בזר. *הפסוקים בפרה.

א. שחיטה בזר, פרה אדומה לרב פסולה ולשמואל כשירה, פרו של אהרן לרב כשירה ולשמואל פסולה, ולרבי יוחנן תרוייהו כשירות דלא מצינו שחיטה שפסולה בזר. והשמועות 1. בפרה כתיב אלעזר וחוקה ש"מ לעיכובא, ולשמואל נאמר ושחט אותה לפניו שיהא זר שוחט ואלעזר רואה. 2. בפרו כתיב אהרן וחוקה ולרב שחיטה לאו עבודה היא, משא"כ פרה שהיא קדשי בדק הבית בעיא כהונה וכדאשכחן גבי מראות נגעים. 3. מייתי ברייתא דהזאת מימיה פסולים באשה ובלילה וכן שחיטתה קבלת דמה הזאת דמה והשלכת עץ ארז אוזב ושני תולעת משא"כ אסיפת אפרה ומלוי מים וקידוש ש"מ דשחיטה פסולה בזר, וההוכחה להו"א דומיא דאשה ולמסקנא דתרוייהו נתמעטו מאלעזר.

ב. את הפסוקים בפרה אדומה דרשינן דמשמע להוציא ומשמע ממילא, ומפרשינן 1. ונתתם אותה אל אלעזר הכהן אבל לדורות כהן הדיוט, וי"א דווקא בכה"ג דיליף מיו"כ בגז"ש חוקה. 2. והוציא אותה משמע לבדה שאם לא רצתה לצאת אין מוציאין אחרת עמה ולרבי שמא יאמרו שחטו שנים או שחורה, ואיכא בינייהו להוציא עמה חמור. 3. ושחט אותה, שלא ישחוט אחרת עמה. 4. לפניו, לרב שלא יסח דעתו ולשמואל שיהא זר שוחט ואלעזר רואה, ושמואל יליף היסח הדעת מושרף את הפרה לעיניו ולרב חד אתי לשחיטה דתחילת עבודה וחד לשריפה דזהו הכשירה. 5. ולקח אלעזר הכהן, לשמואל דמכשיר שחיטתה בזר אתי לאהדוריה לאלעזר, ולרב לרבנות כהן הדיוט. 6. ולקח הכהן עץ ארז, אתי לשמואל לכהן הדיוט, ולרב איצטריך למימר דצריך כהן כיון דאינו גופה דפרה. 7. וכבס בגדיו הכהן, בכיהונו בבגדי כהונה. 8. וטמא הכהן עד הערב למימר לדורות שיהא בכיהונו, ולמ"ד לדורות כהן גדול מילתא דאתיא בק"ז טרח וכתב לה קרא. 9. באסיפת האפר נאמר ואסף איש להכשיר את הזר, טהור להכשיר את האשה, והניח למעט חש"ז שאין בהם דעת להניח. 10. קידוש מי חטאת ע"י זריקת האפר לתוך המים חיים, לרבנן אשה כשירה וחש"ז פסולים דומיא דאסיפה שנאמר ולקחו לטמא, ולרבי יהודה קטן כשר שנאמר ולקחו ואשה פסולה שנאמר ונתנה ולרבנן אתי דאפילו לקחו שנים ונתן אחד. 11. בהזאה נאמר ולקח אוזב וטבל במים איש טהור, לרבנן איש ולא אשה וטהור לרבנות קטן, ולר"י איש ולא קטן וטהור לרבנות אשה. 12. והזה הטהור על הטמא, למימר שטבול יום כשר בפרה.

שאלות לחזרה ושינון

- א. סדר הגורל (3)
 ב. בית המקדש (5)
 ג. המוח' בהגלה ומה לעיכובא והשמועות (6)
 ד. דף מא
- א. שעת הקביעות בקינים והשמועות (2)
 ב. סוגי הלשונות ושיעורם (3)
 ג. דף מב- מג
- א. המוח' בשחיטת זר פרה אדומה ופר כה"ג והשמועות (3)
 ב. דרשות הפסוקים בפרה אדומה (11)

- א. דף לו-לז
- א. הסמיכה והודוי (7)
 ב. הזכרו לשבח (5)
 ג. דף לח
- א. הזכרו לגנאי ומ"ט (4)
 ב. צדיק ורשע (11)
- א. דף לט-מ

הזרן!

פרק רביעי- טרף בקלפי

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס!

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

מכות שבועות	יבמות	ברכות עם מחודדין בפ"ד.
עבודה זרה הוריות	כתובות	שבת מהדורה חדשה.
מחודדין בפ"ד	נדרים	עירובין
זבחים	נזיר סוטה	פסחים
מנחות	גיטין	שקלים ר"ה
חולין	קידושין - עם תורתך שעשועי,	יומא
בכורות עם הקדמות ומושגים	סימני הדף, ותוספתא	סוכה
ערכין-תמורה	בבא קמא	ביצה תענית
כריתות-מעילה	בבא מציעא	מגילה-פורים עם מדרש,
נדה	בבא בתרא א-ב	תוספתא, ותמצית מחיר יין לרמ"א
	סנהדרין א-ב עם "יש סדר	מו"ק חגיגה
	לגמרא" ותמצית כל המסכתא.	

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.	שירת ישראל- סוגיות מסכת ב"ק.	באהבת תשגה תמיד- שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.
בחקותין אשתעשע- על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.	קיצור חודים מנוקד ומסודר.	איזוהי דרך ישרה- כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.
עתים לתורה- לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.	קיצור אלשין רות	הקדמות ומושגים- סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.
	קיצור אלשין אסתר	
	קיצור אלשין איכה	
	בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.	

ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל
 לפרטים תגובות והערות:
yesodot100@gmail.com

~63~

המערכת